

Eich cyf/Your ref P-05-1021
Ein cyf/Our ref KW/05122/20
Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd, y Pwyllgor Deisebau

5 Hydref 2020

Annwyl Janet,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 1 Medi ynghylch Deiseb P-05-1021, i beidio â gwneud gorchuddion wyneb yn orfodol mewn unrhyw ysgol (gan gynnwys ysgolion uwchradd). Rwy'n ddiolchgar am y cyfle i rannu rhai safbwyntiau ar y mater hwn gyda'r Pwyllgor Deisebau cyn i'r Pwyllgor ystyried y ddeiseb yn ffurfiol.

Mae'r defnydd o orchuddion wyneb a chyfarpar diogelu personol (PPE) yn fwy cyffredinol wedi bod yn destun trafod yn aml yn ystod y pandemig. Rwy'n gwerthfawrogi bod gan lawer o bobl farn bersonol gref ynghylch p'un a ddylid gwisgo gorchuddion wyneb ac ym mha amgylchiadau. Mae ein dealltwriaeth o'r feirws wedi gwella'n barhaus ar lefel fyd-eang, ac mae'n rhaid i ni ymateb i'r cyngor gwyddonol a meddygol diweddaraf wrth bennu ein polisi; ac yn yr un modd rhaid inni fod yn agored i adolygu'r sefyllfa wrth i'n dealltwriaeth barhau i ddatblygu.

Byddwch yn ymwybodol imi gyhoeddi [datganiad](#) ar 28 Awst ar y cyd â Vaughan Gething AS, y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, ar ddefnyddio gorchuddion wyneb mewn ysgolion. Gwnaed hyn yn dilyn [cyngor](#) ychwanegol gan ein Cell Cyngor Technegol yn dilyn diweddariad gan Sefydliad Iechyd y Byd, a chadarnhawyd ein safbwynt.

Nid yw gwisgo gorchuddion wyneb mewn ysgolion yn orfodol. Cyngor ein Prif Swyddog Meddygol yw bod gorchuddion wyneb yn cael eu hargymell ar gyfer pob aelod o'r cyhoedd dros 11 oed mewn lleoliadau dan do lle na ellir cadw pellter cymdeithasol, a all gynnwys ysgolion a cherbydau cludiant i'r ysgol.

Gan eu bod wedi ailagor i'w capasiti llawn ar gyfer yr hydref, ac yng ngoleuni'r [canllawiau gweithredu a gyhoeddwyd ar gyfer ysgolion a lleoliadau](#), mae ysgolion wedi mynd ati i ystyried sut i gadw dysgwyr a staff yn ddiogel mewn ardaloedd lle na fydd modd cadw pellter cymdeithasol, neu lle bydd yn her gwneud hynny, megis coridorau ysgol. O ganlyniad, mae llawer o ysgolion uwchradd wedi dewis mabwysiadu polisi o wisgo

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

gorchuddion wyneb fel mesur lliniarol. Rwy'n cymeradwyo ac yn cefnogi'r ffaith bod trefniadau lleol fel hyn yn cael eu mabwysiadu.

Credaf mai arweinwyr ysgolion sydd yn y sefyllfa orau i wneud penderfyniadau ynghylch eu hysgolion nhw, gan eu bod yn adnabod eu dysgwyr, eu staff ac amgylchedd eu hysgol. Wrth wneud penderfyniadau ynglŷn â'r mesurau lliniaru a gyflwynir yn eu hysgol, gwn y bydd penaethiaid wedi cynnal asesiad risg trylwyr a manwl fel yr amlinellir yn y canllawiau gweithredu, a fydd wedi cynnwys ymgysylltu â'u hawdurdod lleol, eu staff a chymuned ehangach yr ysgol. Drwy ymgymryd â'r broses hon, bydd ysgolion yn gallu dangos bod y penderfyniadau a wneir ar gyfer eu hysgol yn briodol ac yn gymesur.

Mae lles dysgwyr yn hanfodol i unrhyw ystyriaethau ynghylch p'un a yw staff neu ddysgwyr hŷn yn gwisgo gorchuddion wyneb. Mae ein canllawiau hefyd yn glir na ddylai fod yn ofynnol i unrhyw un eu gwisgo os nad yw'r unigolyn hwnnw yn gallu eu defnyddio yn unol â'r cyfarwyddyd, er enghraifft dysgwyr ifanc neu rai dysgwyr ag anghenion addysgol arbennig neu anabledau. Rhaid ystyried yn ofalus hefyd effaith gwisgo gorchudd wyneb ar ddysgwyr sydd ag unrhyw nam ar eu clyw, ac mae ein canllawiau'n cysylltu â chyngor gan y Gymdeithas Genedlaethol i Blant Byddar i helpu ysgolion a lleoliadau i reoli hyn yn briodol. Mae awdur y ddeiseb yn nodi bod gwisgo gorchuddion wyneb yn ei gwneud yn fwy tebygol bod pobl yn cyffwrdd â'u hwyneb, sy'n gallu lledaenu'r feirws. Mae ein canllawiau gweithredu yn nodi y dylai fod gan ysgolion gyfarwyddyd ar gyfer tynnu gorchuddion wyneb yn ddiogel, peidio â chyffwrdd tu blaen y gorchudd wrth ei wisgo nac wrth ei dynnu, golchi dwylo ar unwaith wrth gyrraedd yr ysgol (yn achos pob dysgwr), a thafu'r gorchuddion neu eu storio'n ddiogel. Ceir rhagor o wybodaeth am wisgo gorchuddion wyneb yn y dolenni yr wyf wedi'u hatodi isod.

Cymraeg - https://youtu.be/_rDqnRYbiCM
Saesneg - <https://youtu.be/b5-QBMGKeKc>

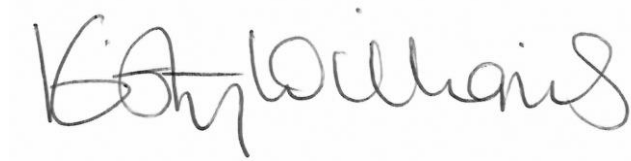
Mae llawer iawn y gall ein hysgolion a'n lleoliadau ei wneud i leihau'r risg o drosglwyddo'r feirws a chreu lle mor ddiogel â phosibl i bob dysgwr ffynnu. Yn yr ystafell ddosbarth, mae cadw pellter diogel rhwng pobl a lleihau'r amser y maent mewn cysylltiad wyneb yn wyneb, yn lleihau'r risg o'i drosglwyddo. Yn ddelfrydol, dylai oedolion gadw pellter o 2 fetr oddi wrth ei gilydd ac oddi wrth ddysgwyr. Cyngorir yn gryf bod staff mewn ysgolion uwchradd yn cadw pellter oddi wrth eu dysgwyr, yn cadw pellter oddi wrth gydweithwyr lle bo hynny'n bosibl ac yn cadw at du blaen yr ystafell ddosbarth. Gwyddom na fydd y mesurau hyn yn ymarferol bob amser, yn enwedig gyda dysgwyr iau, ond bydd dilyn y canllawiau pan fydd amgylchiadau'n caniatáu yn helpu i leihau'r risg o drosglwyddo'r feirws.

Mae'n bwysig bod ein hysgolion a'n lleoliadau yn cefnogi dysgwyr i gadw pellter diogel ac yn eu hannog i beidio â chyffwrdd â staff a'u cyfoedion lle bo modd. Lle nad yw hyn yn bosibl, gellir lleihau'r risg yn sylweddol o hyd drwy gadw dysgwyr mewn grwpiau llai, o faint dosbarth, fel yr amlinellir yn ein canllawiau.

Yn unol â'r cyngor iechyd, nid oes rhaid i blant o dan 11 oed gadw pellter o 2 fetr oddi wrth ei gilydd bellach nac oddi wrth oedolion tra byddant yn eu hysgolion a'u lleoliadau. Y cyngor o hyd yw bod y risg i blant o dan 11 oed, a'u risg nhw i eraill, yn isel iawn. Fodd bynnag, byddant yn dal i orfod cadw at gyfyngiadau eraill, a rhaid iddynt barhau i wneud hynny mewn perthynas â grwpiau teuluol eraill neu gynulliadau ehangach er enghraifft. Gall ysgolion wneud newidiadau i drefn y dydd, megis peidio â chynnal cynulliadau mawr fel gwasanaethau mewn un lle, trefnu amseroedd egwyl gwahanol i wahanol grwpiau dysgwyr, newid cynlluniau eistedd, cynyddu'r awyr iach sy'n dod i mewn i ardaloedd dan do a chynnal gweithgareddau yn yr awyr agored lle bo hynny'n bosibl.

Rwy'n deall y bydd y canllawiau hyn yn cael eu croesawu gan rai ac efallai yn peri pryder i eraill. Rhaid inni gydbwysu'r risg gyffredinol i ddysgwyr o ran COVID-19, sy'n isel iawn, yn ogystal â'r dystiolaeth o fudd sylweddol defnyddio gorchuddion wyneb, o gymharu â risgiau posibl eu defnyddio a'u taflu yn y ffordd anghywir, yn erbyn pryderon rhieni a phlant a'r awydd i wisgo gorchuddion wyneb. Hoffwn sicrhau awdur y ddeiseb y bydd ein cyngor ar orchuddion wyneb yn cael ei adolygu'n gyson yng ngoleuni'r dystiolaeth iechyd a gwyddonol ddiweddaraf, gan gynnwys gwybodaeth a ryddheir gan Sefydliad Iechyd y Byd.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Kirsty Williams', written in a cursive style.

Kirsty Williams AS/MS
Y Gweinidog Addysg